

Az Bilinen Toprakaltı Memeli Türümüz Kars Sıçanı

Memeli hayvanlar sahip oldukları farklı özellikler sayesinde Dünya'nın hemen hemen her yerinde, çok çeşitli yaşam alanlarında yaşamaya uyum sağlamışlardır. Karada, denizde (balina) ve havada (yarasa) farklı gruplar yaşar. Bununla birlikte körfare, köstebek gibi bazı türler toprakaltı yaşama uyum sağlamışlardır. Bu türler içinde belki de sadece konunun uzmanlarının bildiği bir tür ülkemizde yaşıyor. Kars sıçanı olarak bilinen ve bilimsel adı *Prometheomys schaposchnikowi* olan bu kemirici türü ülkemizde yaşıyor.

Kars ve Ardahan kayıtları bulunan Kars sıçanı 1500-2800 metre yüksekliklerde yaşar. Ülkemiz dışında Kafkasya dağlarında da yaşarlar. Gözleri körfare gibi tamamen kapalı değildir, ancak çok küçüktür. Toprakaltında yaşamalarına rağmen beslenmek için dışarı çıkarlar. Kış için besin depolayabilirler, hatta bu miktar 3,5 kg kadar olabilir. Ön ayaklarında kazıcı tırnaklar bulunur. Özellikle orta parmaklarındaki tırnak diğerlerine göre hayli uzun olur. Kuyrukları kısa, kürkleri kahverengi ve kahverenginin tonlarında olur.

Kars sıçanının yaşam alanı

Fotoğraflar: Prof. Dr. Mustafa Sözen

Kaynaklar

- <http://www.iucnredlist.org/details/18339/0>
- <http://www.tramem.org>

Çok yüksek yerlerde yaşadıklarından soyları tehlike altında değil gibi görünmektedir. Ancak tür ile ilgili araştırmaların çok az olması popülasyon durumları hakkında bilgi vermemektedir. Ayrıca otlatma gibi nedenlerle yaşam alanlarında tahribat, türün soyunun tehlike altına girmesine neden olabilir.

Tehdit Altındaki Endemik Kanburuyan

Bir bitkinin soyunun tehdit altında olup olmadığı o bitki üzerine uzun zaman araştırma yapan bilim insanlarının verileri, bölge halkının gözlem ve bilgi birikimleri ile ortaya konur.

Örneğin bir bölgeye (Tuz Gölü havzası vb.) her yıl temmuz ayında giden bir bilim insanı 10-15 yıllık bir süre içinde her zaman rastladığı bitkilerin sayısında azalma görürse, hatta o bitkileri hiç göremezse bitkinin o bölgede soyunun tehlike altına girdiğini düşünür.

Dış etkenleri (yağmur durumu, su kaynaklarının azalması, yaşam alanı tahribatı vb.) kontrol edip yöre halkından da bu bitkiye bölgede rastlayıp rastlamadıkları bilgisini aldıktan sonra kararını verir. Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) belirlediği kategorilere göre tehlike derecesini (tehlike sınırına yakın, tehlike altında, kritik derecede tehlike altında vb) söyler. Bundan sonra da nasıl korunması gerektiği konusunda öneriler yapar.

Endemik kanburuyanlar da (*Alkanna aucherana*) tehdit altındaki endemik bitki türlerimizden biridir. Çok yıllık otsu bir bitki olan kanburuyan 280-1300 metre yükseklikte, kireçtaşı yarıklarında, meşe ve çam ormanlarında yaşar. Adana, Mersin, Karaman ve Antalya'dan kayıtları vardır.

Fotoğraflar: Esra Ergin

Kaynaklar

- Güner, A., Türkiye Bitkileri Listesi (Damarlı Bitkiler), ANG Vakfı / Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Kasım 2012.
- <http://www.tehditalindabitkiler.org.tr/>